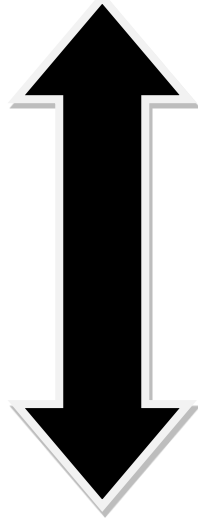

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१
मल्लरानी गाउँपालिका अध्यक्ष श्री कृष्ण बहादुर खड्काले
गाउँसभाको १३ औं अधिवेशनमा पेश गर्नुभएको

मल्लरानी गाउँपालिका प्यूठानको
नीति तथा कार्यक्रम

मल्लरानी गाउँपालिका
खलंगा प्यूठान
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

मिति २०८० आषाढ ०६ गते

गाउँपालिकाका उपाध्यक्षज्यू,

गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू,

नेपालको संविधान २०७२ जारी पश्चात नेपालमा संघिय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालमा मूल संरचना संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहका सरकारको संरचनाको व्यवस्था गरे सँगै स्थानीय तहको रूपमा मल्लरानी गाउँपालिकाको वि.सं २०७३ फागुन २७ स्थापना भइ स्थानीय सरकारको रूपमा काम गर्दै आइरहेको छ । संवैधानिक व्यवस्था अनुरूप स्थानीय तहको व्यवस्थापकीय अधिकार गाउँसभामा रहने व्यवस्था छ । यसै सन्दर्भमा म मल्लरानी गाउँपालिकाको गाउँसभाको १३ औं अधिवेशनमा आ.व २०८०।०८१ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरेको छु ।

यस अवसरमा म वर्तमान नेपालको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको स्थापनाका लागि सहादत प्राप्त गर्नुहुने सम्पूर्ण शहिदहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु। नेपाली समाजको युगान्तकारी परिवर्तनमा उहाँहरूले पुर्याउनु भएको योगदानको स्मरण गर्न चाहन्छु ।

स्थानीय तहले नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको विकास सम्बन्धी लक्ष्य, उद्देश्य प्राप्त गर्न समन्वय, सहयोग र सहकार्य गर्दै स्थानीय अर्थतन्त्रको विकास र विस्तारबाट समृद्धिको आधार निर्माणमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दछ । विकास निर्माणका साधन स्रोतको बढोत्तरी, सेवा प्रदायक निकायहरूमा सहज पहुँचसँगै निकायगत अन्तर समन्वय र साझेदारीमा हाम्रो महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । यसर्थ हामीले नेपाल सरकार तथा प्रदेश तहको योजना तथा नीति सँगै यस गाउँपालिकाले नीति, योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्दै आएका छौं ।

विकास र सुशासन अभिवृद्धि गर्दै प्रभावकारी सेवा प्रवाहको आधार केन्द्रविन्दुको रूपमा स्थापना गर्दै जनतालाइ पुर्याउनु पर्ने कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य, विद्युत, खानेपानी तथा सरसफाइ लगायतका सार्वजनिक सेवा सुविधाको प्रत्याभूति दिन हाम्रो महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । यसका लागि सरकारी, निजी, गैरसरकारी, सामुदायिक क्षेत्र सँग साझेदारी र सहकार्यको अपेक्षा राखेका छौं । शान्ति सुरक्षा, रोजगारी अभिवृद्धि, सामाजिक सुरक्षा र मानव संशाधनको क्षमता विकासमा सहयोगी भूमिका निर्वाह गर्दै स्थानीय सरकारको संयन्त्रबाट प्रवाह हुने सेवालाइ समावेशी, व्यवसायिक, प्रतिस्पर्धी, सेवामुखी र स्वावलम्बी बनाउँदै स्थानीय सरकारको सुशासनको संस्थागत विकासमा हामी प्रतिवद्ध छौं ।

आदरणीय, गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू,

अब म मल्लरानी गाउँपालिकाले आ.व. २०८०।०८१ नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा लिइएका आधारहरू प्रस्तुत गर्दछु ।

- नेपालको संविधानका प्रस्तावना मौलिक हक राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरू,
- नेपालको संविधानको स्थानीय आर्थिक कार्य प्रणाली एवम् एकल तथा साझा अधिकारका सूचीहरू ।

- स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४,
- नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा जनाएका बिभिन्न प्रतिबद्धताहरु,
- संघीय सरकारको आवधिक योजनाले लिएका नीति तथा प्राथमिकताहरु,
- संघीय सरकार र प्रदेश सरकारले अवलम्बन गरेका आर्थिक तथा वित्तीय नीतिहरु,
- मल्लरानी गाउँपालिकाको आवधिक योजनाले तय गरेका प्राथमिकताहरु,
- स्थानीय तह स्व-मूल्यांकनका आधारहरु,
- स्थानीय तह वित्तीय सुशासन जोखिम मूल्यांकन कार्यविधिका आधारहरु,
- विगतका आर्थिक वर्षमा गाउँपालिकाले तयार पारेका नीति, कार्यक्रम तथा योजनाहरु,
- विकासका समसामयिक मुद्दाहरु: दिगो विकास सम्बन्धी नीति, जलवायु परिवर्तन र विपद् व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैंगिक सशक्तिकरण र समावेशी विकास, बाल मैत्री स्थानीय शासन, उर्जा संकट लगाएका सम्बन्धित विषयहरु ।
- गाउँ कार्यपालिका तथा गाउँसभाका निर्णयहरु ।

आदरणीय, गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू,
अव म आ .व . २०७९।०८० मा गरेका मुख्य मुख्य कार्यहरूको संक्षिप्त समिक्षा गर्न
चाहन्छु ।

आर्थिक विकास तर्फ

१. वर्षे तथा हिउदे घाँसको बिउ बितरण, पशु स्वास्थ्य शिविर, व्यवसायिक बाखा पालक कृषकका लागि खोर सुधार कार्यक्रम, बहुवर्षिय घासको विउ सेट्स, विभिन्न खोप खरिद तथा वितरण, मिनिरेल ब्लक वितरण, लागत साझेदारीमा बाखा प्रबर्द्धन कार्यक्रम, पशुमा कृतिम गर्भाधान लगायतका कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएका छन्।
२. मल्लरानी गाउँपालिका वडा नं २ मा स्मार्ट कृषि कार्यक्रम अन्तर्गत कृषि उपजको उत्पादनका लागि आवश्यक सम्पूर्ण पूर्वाधारहरू निर्माण गरी प्रविधि हस्तान्तरणको कार्य समेत सम्पन्न भएकोछ ।
३. नेपाल सरकार सशर्त अनुदान तर्फ गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम मेड्पा मार्फत मल्लरानी गाउँपालिका वडा नं १ र ४ मा गरी जम्मा ७८ जना नयाँ उद्यमी सिर्जना गरिएको साथै उद्यमीहरूको माग बमोजिम सिप विकास तालिम प्रदान गरिएको छ । त्यस्तै गरी ७५ जनालाई विभिन्न प्रविधि हस्तान्तरण गरिएको छ र २५ जना उद्यमिलाई स्तरोन्नती तथा सीपविकास तालिम प्रदान गरिएको छ ।
४. मल्लरानी गाउँपालिकाको पहिचानको रूपमा रहेको मल्लरानी पर्यटकीय क्षेत्रको विकासमा गाउँपालिका र नेपाल सरकारको साझेदारीमा पिकनिक स्थल, पोखरी, पार्किङ स्थल, बाल उद्यान (चिल्ड्रेन पार्क), बङ्कर, शौचालय र सिढी लगाएतका संरचना निर्माण भइरहेकोछ । साथै मल्लरानी पर्यटकीय क्षेत्रको विकासमा लागि स्थानीय बासीहरू समेत लगानी गर्न इच्छुक रहेकोले विकास प्रेमी व्यक्तिहरूमा हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहन्छु ।
५. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फत ८३ जना सूचिकृत बेरोजगारहरूले न्यूनतम १०० दिनको रोजगारीको अवसर प्राप्त गरी ५० वटा योजनामा संलग्न भएका छन् । त्यस्तै गरी आ व २०८०।०८१ को लागि मल्लरानी गाउँपालिका अन्तर्गतका सबै वडामा जम्मा गरी ६६७ जना बेरोजगार व्यक्तिहरू सूचिकृत गरिएको छ ।
६. श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय बाट स्थानीय तहलाई श्रम स्वीकृतिको आवेदनको लागि कार्य विवरण दिईए बमोजिम यस गाउँपालिकाबाट २ जना व्यक्तिहरूको श्रम स्वीकृतिको लागि अनलाईन आवेदनमा सहजिकरण गरिएको छ ।
७. मल्लरानी पर्यटन क्षेत्रको विकास एवं प्रचार प्रसारको लागि खाना महोत्सव संचालनको लागि प्रभावकारी समन्वय तथा सहयोग उपलब्ध गराइएकोछ ।

सामाजिक विकास तर्फ

८. बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम अन्तर्गत १५० जना सुनौलो हजार दिनका आमाहरूको पहिचान गरि पोषण सामग्री वितरण गरिएको छ र सुनौलो हजार दिनका तथा अति विपन्न आमाहरूका लागि पोषण मैत्री नमूना टोल कार्यक्रम मार्फत प्रत्येक वडाबाट ३० जना

- छन्नौट गरि १५० जना लाई टनेल, आर्सेनिक फिल्टर, हटकेश, थर्मश र कुखुराका चल्ला र दाना वितरण गरिएको छ।
९. जेष्ठ नागरिकहरूका लागि निशुल्क आँखा शिविर मार्फत १०५ जना लाई आँखा उपचार र ४० जना लाई आँखा शल्यक्रिया गरी जम्मा १४५ जना लाई सेवा प्रदान गरिएकोछ साथै २७ जना लाई अपांगता परिचय पत्र वितरण गरि सेवा प्रदान गरिएको छ।
१०. मुख्य मन्त्री शैक्षिक सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत ४ वटा विद्यालयमा शुद्ध खानेपानी व्यवस्थापन, २ वटा विद्यालयमा बसाई व्यवस्थापन, ४ वटा विद्यालयको भवन निर्माण, २ वटा विद्यालयमा शौचालय निर्माण, १ वटा विद्यालयमा कम्पाउन्ड वाल निर्माण गरीएको छ ।
११. मल्लरानी गाउँपालिका भित्रका विद्यालयहरूको शैक्षिक अवस्था सुधारका लागि उपाध्यक्षको नेतृत्वमा ५ सदस्यीय शैक्षिक सुधार कार्यदल गठन गरी उक्त कार्यदलको तर्फबाट १२ वटा विद्यालयको स्थलगत अनुगमन र अन्य विद्यालयमा अनुगमनका सुचकहरूको आधारमा तथ्यांक संकलन गरी शैक्षिक सुधारका लागि सुझाव सहितको प्रतिवेदन तयार भएकोछ ।
१२. मल्लरानी गाउँपालिका भित्रका आधारभूत तथा माध्यमिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूलाई सहभागी गराइ पालिका स्तरमा राष्ट्रपति रनिङ्गशिल्ड प्रतियोगिताको आयोजना गरिएको छ ।
१३. शिक्षा तर्फका प्र.अ., शिक्षक र विद्यार्थी प्रोत्साहन, प्रविधि मैत्री विद्यालय, खेलकुद, विद्यालय मर्मत तथा कक्षा कोठा निर्माण, लगायतका भौतिक संरचनाका कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएका छन् ।
१४. एकीकृत स्वास्थ्य शिविर मार्फत ८४१ जना लाई विरामी जाँच तथा उपचार सेवा, १४९ जना लाई रगत जाँच, २२१ जनालाई पाठेघरको मुखको क्यान्सरको जाँच, ११ जनालाई महिलाको पाठेघर खस्ने समस्याको जाँच र १०९ जना गर्भवति महिलालाई भिडियो एक्सरे जाँच सेवा प्रदान गरिएको छ।
१५. स्वास्थ्य सेवामा सहज पहुँच पुर्याउने उद्देश्यले खलंगा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रबाट संचालन हुने गरी एम्बुलेन्स खरिद गरिएकोछ ।
१६. जेष्ठ नागरिक, संरक्षक तथा सरोकारवाला विच अन्तरकृया कार्यक्रम, महिला समिति संस्थाका सदस्यहरूलाई आधारभूत तालिम, जेष्ठ नागरिक दिवस, लैंगिक हिंसा विरुद्ध १६ दिने अभियान, अन्तराष्ट्रिय अपांगता दिवस र महिला दिवस कार्यक्रम, महिला सिप विकास तालिम, जेष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम सम्पन्न भएका छन् ।
१७. लैङ्गिक हिंसा पीडित महिला तथा किशोर किशोरीको सुरक्षित आश्रय स्थलको रूपमा सञ्चालन गरिएको अल्पकालिन सेवा केन्द्र मार्फत १६ जना हिंसा पिडित महिला तथा किशोर किशोरीलाई सेवा प्रदान गरिएकोछ।
१८. खलंगा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रबाट दिने सेवालाई प्रभावकारी बनाउन चिकित्सकिय सेवालाई नियमित गरिएकोछ ।

पूर्वाधार विकास तर्फ

१९. गाउँपालिकाको प्रशासकीय भवन निर्माणको लागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माण कार्यको थालनी गरिएको छ ।
२०. गाउँपालिकाको पाँच वर्षमा जम्मा ५४४.७ मिटर सिचाइ कुलो निर्माण र मर्मत गरीएको छ ।
२१. यातायातलाइ सहज बनाउनका लागि गाउँपालिकाका सबै वडाहरूमा गरी जम्मा ३.०३ कि.मी. घोरेटो बाटो, ७.९ कि.मी. मो.बा. निर्माण भएको, २५.५ कि.मी. बाटो स्तरोन्नति र ३.८४ कि.मी कालोपत्र भएको छ ।
२२. गाउँपालिका अन्तरगत मर्मत गर्नुपर्ने योजनाहरूको मर्मत संभार कोष स्थापना गरी सडक मर्मत संभार गर्ने निरन्तर रूपमा गरिएको छ ।
२३. यसै वर्ष सम्पन्न हुने गरी वडा नं १ को वडा कार्यालय भवन निर्माण कार्यको थालनी गरिएकोछ ।
२४. मल्लरानी गाउँपालिका वडा नं ५ मा १ वटा झोलुङ्गेपुल र १ वटा ट्रस पुल निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा पुगेकोछ ।
२५. मल्लरानी गाउँपालिका वडा नं ४ स्थित खलंगामा १५ शैयाको आधारभूत अस्पताल निर्माण कार्य भईरहेको छ ।
२६. लुम्बिनी प्रदेश सरकार र गाउँपालिकाको लागत साझेदारीमा मर्कावाङ्ग सोलहाल्ला गोयलछेडी सडक निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ ।
२७. वडा कार्यालय तर्फ संचालन हुने गरी स्वीकृत भएका सडक, खानेपानी, सिंचाइ कुलो र अन्य योजनाहरू सम्पन्न गरिएको छ ।
२८. राष्ट्रपती शैक्षिक सुधार कार्यक्रम मार्फत १ वटा चार कोठे भवन, १ वटा २ कोठे भवन निर्माण र विशेष अनुदान मार्फत १ वटा विद्यालय भवन निर्माण गरिएकोछ ।
२९. सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रम अन्तर्गत गाउँपालिकाका विपन्न घर परिवारहरू संग लागत साझेदारिमा ९४ वटा घर निर्माण गरिएको छ ।

बन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन तर्फ

३०. मल्लरानी गाउँपालिका भित्रका ६ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिका प्रतिनिधिहरूलाइ सहभागी गराइ फोहरमैला व्यवस्थापनको लागि गाउँपालिका उपाध्यक्षको नेतृत्वमा समिति बनाइ फोहरमैला व्यवस्थापनको लागि स्थलगत निरीक्षण गरी स्थान छनौट गर्ने कार्य सम्पन्न भएकोछ ।
३१. विपद् व्यवस्थापनका लागि उद्धार सामग्री खरिद गरि वडा कार्यालयहरूमा भण्डारण गरिएकोछ ।
३२. मल्लरानी गाउँपालिका वडा नं ४ खलंगा क्षेत्रमा देखिएको खानेपानी समस्यालाइ मध्यनजर गरी ट्यांकरबाट समेत पानीको आपूर्ती गरी वितरण गरीएकोछ ।

३३. गाउँपालिका भित्रका विभिन्न क्षेत्रमा भएको आगलागी नियन्त्रणको लागि प्यूठान नगरपालिकासंग समन्वय गरी दमकलको व्यवस्था गरिएको थियो ।

सुशासन तथा संस्थागत विकास तर्फ

३४. गाउँपालिकामा मौजुदा गैर सरकारी संस्थाका कार्यक्रमहरू गाउँसभाबाट स्वीकृत गरी संचालन गर्नु पर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
३५. गाउँपालिकामा भए गरेका क्रियाकलापहरूमा पारदर्शिता कायम गर्नका लागि सार्वजनिक सुनुवाइ, सामाजिक परीक्षण र प्रगति समिक्षा कार्यक्रम गरी प्रगति समिक्षा, वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रम पुस्तिका पुस्तक प्रकाशन गरिएको छ ।
३६. गाउँपालिकालाई विधि सम्मत ढंगले अधि बढाउन स्थानीय कानूनहरूको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको छ सोका लागि गाउँपालिकाले हाल सम्म कार्यक्रम संचालनमा सहजता ल्याउन ७२ वटा स्थानीय कानून तयार गरि कार्यान्वयन गरेकोछ ।
३७. सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई छिटो छरितो सेवा प्रदान गर्न र सुशासन कायम गर्नका लागि गाउँपालिका, वडा कार्यालय र सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयहरूमा विद्युतीय हाजिरी जडान गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ। इन्टरनेट सुविधा, गुनासो सुन्ने अधिकारी, सूचना अधिकारीको व्यवस्थाले जनतामा स्थानीय सरकार प्रति विश्वास बढेको महशुस गरेकोछु ।
३८. स्थानीय न्यायिक समितिले न्यायिक समितिमा आएका विवादहरूको मेलमिलापको माध्यमबाट मिलापत्र गराइ स्थानीय तहमै न्याय निरूपण गरेको छ ।
३९. प्यूठान नगरपालिका र मल्लरानी गाउँपालिकाको संयुक्त आयोजनामा न्यायिक समिति अन्तर्गतका मेलमिलाप कर्ताहरूलाई ४८ घण्टे आधारभूत तालिम सम्पन्न गरिएकोछ ।
४०. गाउँपालिकाको सबै वडाहरूमा राजश्वको दायरामा नआएका व्यवसायीहरूलाई घुम्ती शिविर मार्फत व्यवसाय दर्ता, नवीकरण र राजश्व संकलन गरिएको छ ।
४१. कार्यालयको गतिविधिहरू नियमित रूपमा गाउँपालिकाको वेबसाईट, फेसबुक पेज लगायत सूचना पार्टी मार्फत सार्वजनिक गरिएकोछ ।
४२. प्रत्येक ३/३ महिनामा सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन २०६४ बमोजिम कार्यालयबाट सम्पादन भएका गतिविधिहरू त्रैमासिक रूपमा स्वतः प्रकाशन गरिएकोछ ।
४३. मल्लरानी गाउँपालिका भित्रका सबै लिफ्ट खानेपानी आयोजनामा लाग्ने विद्युत महसुलमा ५० प्रतिशत गाउँपालिकाको तर्फबाट व्यहोरिदै आएकोछ ।
४४. गाउँपालिकाका वडाहरूमा विषयगत क्षेत्रहरूको प्रतिशत निर्धारण गरी वजेट सिमा निर्धारण गर्ने गरिएको छ ।
४५. भुक्तानी प्रणालीलाई EFT (विद्युतीय भुक्तानी प्रणाली) मार्फत मात्र भुक्तानी गरि आर्थिक प्रशासन लाई चुस्त दुरुष्ट, पारदर्शी, व्यवस्थित र प्रविधि मैत्री बनाईएको छ ।
४६. योजना संचालनका लागि गठन गरिएका उपभोक्ता समितिसंग योजना सम्झौता गर्नका लागि घुम्ति शिविर संचालन गरिएको छ ।

४७.पालिकाका सबै वडाहरूमा सबै नागरिकहरूको राष्ट्रिय परिचय पत्र बनाउने कार्यमा आवश्यक सहजिकरण गरिएकोछ ।

४८.यस वर्ष देखि आन्तरिक राजस्व बृद्धी गर्ने उद्देश्यका साथ नदिजन्य पदार्थको बिक्री गर्ने कार्यको थालनी गरिएकोछ ।

४९.मल्लरानी गाउँपालिकाका ५ वटै वडाहरूका वस्ती स्तरबाटै सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्न ३ वटा बैंक संग सम्झौता गरी सो को व्यवस्था मिलाइएकोछ ।

आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरू,

अब म मल्लरानी गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दछु ।

आर्थिक विकास तर्फ

क. कृषि तर्फ

- १.मल्लरानी गाउँपालिका भित्र हाट बजारको रूपमा निर्माण भएका संरचनालाई संकलन केन्द्रको रूपमा रूपान्तरण गरि उत्पादित कृषि उपजहरूलाई संकलन केन्द्र मार्फत बजारिकरणको व्यवस्था मिलाईनेछ साथै कृषकले संकलन केन्द्र मार्फत गरेको कृषि उपज उत्पादनको आधिकारिक तथ्याङ्क लिइ सोही आधारमा कृषकलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- २.मल्लरानी गाउँपालिकामा गठन भएका कृषक समुह, व्यवसायिक र सहकारीमा आवद्ध कृषकहरूबाट उत्पादित कृषि उपजलाई वडा तथा पालिका स्तरको कृषक संजाल मार्फत उपभोक्ता समक्ष सहजरूपमा उपलब्ध गराउन पहल गरिनेछ ।
- ३.कृषि खेतीमा आई पर्ने मौसम जन्य रोग तथा किराबाट बचाउन र उत्पादित बाली बस्तुलाई असर नगर्ने खालका बातावरण सृजना गर्न जैबिक र अजैबिक विषादीको व्यवस्था तथा कृषि बाली संरक्षणका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ४.परम्परागत रूपमा हुँदै आएका खेती तथा रैथाने बालीको संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गरी गाउँपालिकालाई कृषि खेती मार्फत पोषण अवस्था सुधारमा सहयोग पुर्याउने खालका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ५.मल्लरानी गाउँपालिका भित्र कृषि क्षेत्रको सम्भावना रहेका क्षेत्रहरूको अध्ययन गरी अध्ययन प्रतिवेदन तथा सुझावका आधारमा वाली विशेष इलाका (पकेट क्षेत्र) को रूपमा विकास गर्नका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
६. कृषि खेती मार्फत पोषण सुधारमा प्रोत्साहन गर्न करेसाबारी तथा कौसी खेती कार्यक्रम सञ्चालन गरी "भान्साबाटै पोषण सुधार, सुनौला हजार दिनका आमाको स्वास्थ्यको आधार" भन्ने नारालाई अवलम्बन गरिनेछ ।
७. कृषकहरूको समस्यालाई ध्यानमा राखि रासायनिक मल बिक्री वितरण कार्यलाई सहज बनाउन स्थानीय स्तरबाटै बिक्री वितरण गर्ने कार्यको थालनी गरिएकोमा यसलाई अझ व्यवस्थित गरिदै लगिनेछ ।
८. कृषकहरूले उत्पादन गरेको खेती बालिमा क्षेत्री पुर्याउने जंगली जनावरहरूको नियन्त्रणको लागि सरोकारवाला निकायहरूसंग समन्वय गरी क्षेत्री कम गर्ने उपायहरूको खोजी गरिनेछ ।

ख. पशु सेवा तर्फ

९. मल्लरानी गाउँपालिका भित्र गठन भएका पशुपालक कृषक समुह, व्यवसायिक फर्म तथा सहकारीमा आवद्ध कृषकलाई उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि गर्ने खालका कार्यक्रमहरू संचालन गरी कृषकहरूलाई व्यवसायिकता तर्फ अग्रसर गराइनेछ ।
१०. खेर गईरहेको जमिनलाई सदुपयोग गरी पशुपन्छीको लागि आवश्यक आहारा बिकास कार्यक्रम अन्तर्गत हिउँदे, वर्षे, बहुवर्षिय घाँसका बिउ/बेर्ना सेट्स र डाले घाँसका बेर्नाहरू लगाउन प्रोत्साहन गरिने छ ।
११. पशुपन्छीमा खतरनाक रोगबाट हुने क्षतिलाई न्यूनिकरण गर्नको लागि विभिन्न रोग बिरुद्धको खोप भ्याक्सिनेटर मार्फत सबै वडामा संचालन गरिने छ साथै गाउँपालिका बाट हुने नियमित उपचार सेवालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
१२. कृषकहरूको आयस्तरमा बृद्धि, रोजगारी सृजना तथा कम्पोष्ट मल प्रयोग गरि हैसियत बिग्रीएको जमिनलाई सुधार गर्न कृषि उत्पादनमा टेवा पुयाउनको लागि विभिन्न पशुपन्छी पालनलाई व्यवसायमुखी बनाउन आगामी आ.व. मा बाखा प्रबर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१३. मल्लरानी गाउँपालिकालाई क्रमशः मासु, दुध र अण्डामा अत्मनिर्भर गराउनका लागि आन्तरिक माग पुर्ति गर्न सकिने क्षेत्रहरूमा संभाव्यताको आधारमा पशुपन्छी पालनलाई जोड दिईने छ ।
१४. नश्ल सुधार कार्यक्रम मार्फत पशुहरूमा संख्यात्मक भन्दा गुणात्मक परिवर्तन गराई गुणस्तरयुक्त पशुहरूको उत्पादन बढाउनको लागि कृतिम गर्भाधान सेवालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
१५. पशुपन्छीहरूमा सुक्ष्म पोषक तत्वको कमिले हुने मेटाबोलिजम प्रोसेसमा कमि, आलस्य, बाझोपन, दुध उत्पादनमा कमी र शारिरीक संचालन प्रकृत्यामा आउने सुस्तता लाई प्रभावकारि बनाउन मिनरल मिक्स्चर र खनिज ठिक्का उत्पादन तथा प्रयोगका लागि प्रविधि र सिप विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१६. पशुपन्छीको विमा कार्यक्रमलाई थप फराकिलो बनाउन सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१७. पशुपन्छी पालन लाई वातावरणमैत्रि बनाउँदै पशुपन्छी जन्य उत्पादित वस्तुहरूको बजारीकरणको लागि आवश्यक पहल तथा समन्वय गरिने छ ।
१८. दुग्ध डेरीहरूको गुणस्तर नियन्त्रणका लागि प्रभावकारी अनुगमन तथा शुद्धता मापन गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
१९. ग्रामीण क्षेत्रमा उत्पादित दुग्ध उत्पादनको बजारीकरणको लागि आवश्यक समन्वय गरि दुग्ध उत्पादक कृषकहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

ग. सिंचाई तर्फ

२०. बाह्रै महिना सिंचाई उपलब्ध हुने क्षेत्रहरूमा जमिन बाँझो नराख्ने उदेश्यका साथ उत्पादन मूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
२१. सिंचित क्षेत्रको पहिचान गरि कच्ची सिंचाइ कुलोलाइ क्रमश पक्की बनाउदै लगिनेछ ।
२२. सम्भाव्यताको आधारमा सिंचाइ पोखरी निर्माण गरि कृषि उपजको उत्पादकत्व बृद्धी गरिनेछ ।

घ. श्रम तथा रोजगार तर्फ

२३. मल्लरानी गाउँपालिकाबाट संचालनहुने श्रममुलक योजनाहरू सूचिकृत बेरोजगारबाट संचालन गरी दिगो प्रतिफल मुलक योजनाहरू संचालन गरिनेछ।
२४. गाउँपालिकाबाट संचालन हुने सबैजसो योजनाहरूमा सुचिकृत बेरोजगार जनशक्तीलाइ प्राथमिकता दिइ परिचालन गरिनेछ ।
२५. श्रम स्वीकृतीका लागि गाउँपालिकाको रोजगार सेवा केन्द्रबाट अनलाइन आवेदनमा सहजीकरण गर्ने कार्यलाइ निरन्तरता दिइनेछ ।

ङ. उद्यम बिकास कार्यक्रम तर्फ

२६. लघु उद्यम बिकास कार्यक्रम मार्फत उद्यमिहरूको आवश्यकता पहिचान गरि सिप बिकासमा स्तर बृद्धि गरि सिपलाई बजारीकरण गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ।
२७. गाउँपालिका मार्फत तयार भएका उद्यमीहरूलाइ हस्तान्तरण गरिएको प्रविधि र सम्बन्धित उद्यमीको अवस्था बारे स्थलगत अनुगमन गरि जानकारी लिइनेछ । साथै उद्यम संचालन गरी स्वरोजगार बन्न पहल गरिनेछ ।
२८. सिलाइ कटाइ व्यवसायीहरूको समस्यालाइ मध्यनजर गरी आवश्यकताको आधारमा प्रविधि हस्तान्तरण गरिनेछ ।

च. पर्यटन तर्फ

२९. मल्लरानी गाउँपालिकाको वडा नं ४ मा रहेको झाँक्रिस्थानलाई धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा बिकास गरिनेछ साथै सो क्षेत्रमा आवश्यक पूर्वाधार निर्माणको लागि प्रदेश तथा संघिय सरकारसंग आवश्यक समन्वय गरिनेछ।
३०. मल्लरानी पर्यटकीय क्षेत्रको पर्वद्धनका लागि प्रत्येक वर्ष मल्लरानी डाँडामा खाना महोत्सव सञ्चालन गर्ने वातावरण बनाइ आवश्यक सहयोग गरिनेछ ।
३१. पालिका भित्रका विभिन्न जातजातिका मौलिक खाना लोप हुँदै जान लागेको हुँदा स्थानीय रैथाने खाना बनाउनको लागि आवश्यक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
३२. खाना महोत्सव सँगसँगै स्थानीय स्तरमा कृषि उत्पादित वस्तुहरूको प्रचार प्रसार तथा कृषि प्रदर्शनीलाई समेत समावेश गरि उत्कृष्ट कृषकलाई सम्मान तथा पुरस्कृत गरिनेछ।
३३. मल्लरानी डाँडामा निर्माणाधिन मल्लरानी पर्यटकीय पूर्वाधार निर्माण योजना आ.ब. ०८०/०८१ मा निर्माण सम्पन्न गरि आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकको गन्तव्यको रूपमा बिकास गर्न प्रचार प्रसारमा जोड दिइनेछ।

३४. मल्लरानी गाउँपालिका भित्र रहेका र पहिचान भएका बुकिडाँडा, माटेचौर, पालुकाथान, सिरकोट हुंगे बगैँचा, माझपानी, कुँडुले गुफा, गोरखपुरे धुरी, असारेचौर, सिद्ध गुफा, दरभाने चौर, भटाचौर, पत्राकोट लगायतका पर्यटकीय क्षेत्रहरूको विकासका लागि क्रमिक रूपमा पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिइनेछ ।

छ. सहकारी बिकास तर्फ

३५. मल्लरानी गाउँपालिका भित्र रहेका सहकारीहरूलाई COPO MIS मा आबद्धता गरी प्रणाली सञ्चालनका लागि तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।

३६. मल्लरानी गाउँपालिका भित्रका सरकारी संस्थाहरूलाई एक सहकारी एक उत्पादन कार्यक्रम संचालन गर्नको लागि आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।

३७. मल्लरानी गाउँपालिका भित्र संचालनमा रहेका सहकारी तथा वित्तीय संस्थाहरूको प्रभावकारी अनुगमन गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।

सामाजिक विकास

क. स्वास्थ्य तर्फ

३८. खलंगा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रलाई प्रस्तावित खलंगा अस्पतालको रूपमा परिणत गरिनेछ ।

३९. नागरिकहरूको स्वस्थ्यलाई मध्यनजर गरी स्वास्थ्य परिक्षणलाई अभियानको रूपमा संचालन गरिनेछ ।

४०. न्यूनतम सेवा मापदण्ड तथा राष्ट्रिय चिकित्सा मापदण्ड अनुसारको स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक पूर्वाधार, औषधि, औषधिजन्य सामग्री, औजार तथा उपकरणको यथोचित ब्यबस्था गरिनेछ ।

४१. खलंगा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रबाट संचालन हुने गरी एम्बुलेन्स सेवालाई सबै वडाहरूमा सुचारु गरिने छ । साथै सुत्केरी महिलाहरूलाई एम्बुलेन्स सेवा निशुल्क गरिनेछ ।

४२. आवश्यकताको आधारमा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइको पूर्वाधार निर्माण तथा सेवा संचालन गरिनेछ ।

४३. गाउँपालिका भित्रका पाठेघर खस्ने समस्या भएका महिलाहरूको पहिचान गरि उपचारको लागि आवश्यक सहयोग गरिनेछ ।

४४. सबै नागरिकहरूलाई स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रममा समावेश गरि बिमा मार्फत विशेषज्ञ सेवाको सुलभ पहुँचको शुनिश्चितता प्रदान गरिनेछ ।

४५. स्वास्थ्यमा सर्वब्यापी पहुँचको अबधारणा अनुरूप प्रबर्द्धनात्मक, प्रतिकारात्मक, उपचारात्मक, पुनस्थापनात्मक सेवालाई एकिकृत रूपमा बिस्तार गरिदै लगिनेछ ।

४६. आयुर्वेद, प्राकृतिक चिकित्सा, योग तथा होमियोप्याथिक लगायत चिकित्सा प्रणालीलाई एकीकृत रूपमा विकास र बिस्तार गरिनेछ ।

४७. स्वास्थ्य ब्यबस्थापन सूचाना प्रणालीलाई आधुनिकरण, गुणस्तर तथा प्रबिधिमैत्री बनाई एकीकृत स्वास्थ्य ब्यबस्थापन प्रणाली प्रयोगलाई थप प्रभावकारी बनाईनेछ ।

४८. मानसिक स्वास्थ्य, मुख, आँखा, नाक कान घाँटी तथा महिलाको पाठेघर सम्बन्धि सेवाको उपचार तथा सेवा बिस्तार गरिनेछ।
४९. स्वास्थ्य सेवाको सुधार एवं दिगो विकासका लागि मल्लरानी गाउँपालिकामा रहेको स्वास्थ्य शाखा, मातहतका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरू, गाउँघर क्लिनिक, खोप क्लिनिक तथा महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाबाट प्रदान गरिने सेवाको प्रत्याभुत गराई बिषयगत कार्यक्रम एवं संघ संस्थाहरूसँग सहकार्य एवं समन्वय कायम गर्दै लगिने छ।
५०. बाल तथा मातृ शिशु स्वास्थ्य सेवाको निरन्तरता गरी पूर्ण गर्भ जाँच तथा संस्थागत प्रसुतीमा बिशेष जोड दिईनेछ।
५१. जेष्ठ नागरिकको सम्मान गर्दै जनतासँग स्वास्थ्यकर्मी कार्यक्रम अन्तर्गत घरेमा गई औषधि तथा उपचार कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा संचालनमा ल्याईनेछ।
५२. नसर्ने रोग न्यूनिकरणका, रोकथाम तथा स्वस्थ जीवनशैली अबलम्बन गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।
५३. मल्लरानी गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका गरिब, अति गरिब, अपाङ्ग, असहाय, बिपन्न परिवारका नागरिक तथा जटिल प्रसव अबस्थाका सुत्केरीहरूलाई बिशिष्टिकृत सेवाका लागि प्रेषण गर्नु परेमा प्रेषण खर्च उपलब्ध गराईने छ। एच.आई.भि. तथा पुःन दोहरिएका क्षयरोगीहरूलाई पोषण खर्च उपलब्ध गराईने छ।
५४. मल्लरानी गाउँपालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा मानसिक स्वास्थ्य कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा संचालन तथा औषधि उपचारको ब्यवस्था मिलाईनेछ।
५५. आगामी वर्ष धरमपानी स्वास्थ्य चौकीमा प्रयोगशाला (ल्याव) सेवा संचालन गर्ने र आवश्यकताको आधारमा क्रमश सबै स्वास्थ्य चौकीहरूमा ल्यावसेवा संचालनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ।
५६. स्वास्थ्य सेवाको पहुँच स्थानियतह सम्म बिस्तार गर्न गाँउघर क्लिनिकलाई थप प्रभावकारी बनाउदै भौतिक पुर्वाधार थप गरिदै लगिनेछ।
५७. सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई क्रमिक रूपमा किशोर किशोरी, यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवाको बिस्तार गरि सुचिकृत गरिदै लगिनेछ।
५८. सामाजिक सुरक्षाको रूपमा पहिचान बनाएको स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम सम्पूर्ण नागरिकहरूको लागि स्वास्थ्य क्षेत्रमा अकस्मात आईपर्ने आर्थिक जोखिम कम गरी नागरिकहरूलाई अनुभूति गराउने कार्यक्रम भएकाले स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई फराकिलो एवं सर्वसुलभ बनाउन सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
५९. कार्य सम्पादन मुल्याङ्कनको आधारमा स्वास्थ्यकर्मी तथा सामुदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई प्रोत्साहन गरिने छ।
६०. गाउँपालिका अन्तर्गतका कार्यालय तथा संस्थाहरूमा क्रमसः स्तनपान कक्ष स्थापना गरिने छ।
६१. सबै बिद्यालयहरूमा स्यानटरी प्याड ब्यवस्थापनको लागि क्रमिक रूपमा भेन्डरिङ् मेसिन तथा ईन्सिरेटरको ब्यवस्था गरिने छ।
६२. सामुदायिक स्वास्थ्य तथा नर्सिङ् सेवा घरदैलो कार्यक्रमलाई थालनी गरिने छ।

६३. बिरामीको चापको आधारमा स्वास्थ्य संस्थालाई दिईने अनुदानलाई निरन्तर गरिने छ ।
६४. सामुदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकालाई प्रदान गरिदै आएको संचार खर्च र यातायात खर्चलाई निरन्तरता दिइने छ ।
६५. संस्थागत सुत्केरी प्रोत्साहन कार्यक्रमलाई नियमित तथा परिमार्जन गर्दै लगिने छ ।
६६. खलंगा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा संचालित विमा कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित गर्न स्वास्थ्य विमा फार्मसी स्थापना तथा व्यवस्थापन गरिने छ ।
६७. पोषण मैत्री स्थानीय तह निर्माणको लागि बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ ।

ख. शिक्षा तर्फ

६८. गाउँपालिका उपाध्यक्षको नेतृत्वमा गठन भएको शैक्षिक सुधार कार्यदलले तयार गरेको स्थलगत प्रतिवेदनलाई कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।
६९. विद्यालयको पूर्वाधार, विद्यार्थी संख्या, उत्तिर्ण दर, विद्यार्थी भर्ना दर र पठनपाठनको मूल्यांकनका आधारमा कुनै एक विद्यालयलाई नमुना विद्यालय बनाउनका लागि आवश्यक सहजीकरण गरिने छ ।
७०. विद्यालयहरूमा क्रमशः शुद्ध खानेपानी प्लान्टको व्यवस्था गरिने छ ।
७१. युवाहरूलाई लक्षित गरि गाउँपालिका भित्र क्रमश खेल मैदान निर्माण गरिने छ ।
७२. युवा लक्षित प्रतिभा पहिचान कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
७३. बालबालिकाको सिकाइलाई सहज र मनोरञ्जनपूर्ण बनाई उपयुक्त सिकाइ वातावरण निर्माण गर्न बालविकास केन्द्रका सहजकर्ताहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न आधारभूत तालिम सञ्चालनका साथै बालबालिकाका लागि आवश्यक मनोरञ्जन सामग्रीको व्यवस्था गरिनेछ ।
७४. प्रारम्भिक बालविकास शिक्षालाई गुणस्तरीय र प्रभावकारी बनाउनुका साथै आधारभूत तहलाई सिकाइको जगको रूपमा विकास गरिनेछ ।
७५. विद्यार्थीको सिकाइमा सहजता ल्याउन बालविकास देखि कक्षा ३ सम्म भुइ बसाइ व्यवस्थापन मिलाउनुका साथै छापासय कक्षाकोठाको विकास गरिनेछ ।
७६. विद्यार्थी संख्या र विषयगत दरबन्दी नपुगेका विद्यालयका शिक्षक तथा न्युन तलव खाने विद्यालय कर्मचारी र बालविकास सहजकर्ताहरूका लागि विद्यालयलाई प्रदान गरिदै आएको शैक्षिक सहायतालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७७. विद्यालय उमेर समूहका बालबालिकाको भर्नामा पहुँच सुनिश्चित गर्दै विद्यालयमा विद्यार्थी झिकाउने, टिकाउने र सिकाउने वातावरणको विकास गरिनेछ ।
७८. विद्यालयको सिकाइ उपलब्धी बढाउन गाउँपालिकाका सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकहरूको पेशागत विकासमा सहयोग पुर्याइनेछ ।
७९. सिकाइ सहजिकरणलाई प्रभावकारी बनाउदै लैजानका लागि आधारभूत तहको परीक्षा व्वस्थित बनाइनेछ ।
८०. विद्यालयको नियमन रेखदेख र संरक्षण गर्नका लागि विद्यालय अनुगमन कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

८१. स्थानीय पाठ्यक्रम (कक्षा १ -८) मल्लरानीको चिनारी प्रयोगमा ल्याइनेछ । स्थानीय पाठ्यक्रमको आधारमा तयार गरेको स्थानीय पाठ्यपुस्तक विद्यार्थी संख्याको आधारमा उपलब्ध गराइनेछ ।
८२. प्रधानाध्यापक बैठकलाई निरन्तरता दिदै कुनै विद्यालयमा भएका असल अभ्यासहरूलाई अन्य विद्यालयमा लागु गर्ने बातावरण श्रृजना गरिनेछ ।
८३. मल्लरानी गाउँपालिका भित्र कार्यरत महिला शिक्षक सुत्केरी भएमा प्रशूती स्याहार भत्तालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
८४. विद्यार्थीहरूको खेल सम्बन्धी प्रतिभा पहिचान गर्न राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड संगै खेलकुदका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
८५. सूचना तथा सञ्चार प्रविधिलाई शिक्षा प्रणालीको अभिन्न अंगको रूपमा विकास गरिनेछ ।
८६. महिला शिक्षक सुत्केरी भएमा सट्टा शिक्षकको व्यवस्था गरिनेछ ।

घ. खानेपानी तथा सरसफाई तर्फ

८७. एक घर एक धारा कार्यक्रम संचालन गरि खानेपानी आपूर्तिलाई सहज बनाईनेछ ।
८८. खानेपानीका मुहानहरूको पहिचान, संरक्षण तथा खानेपानीको शुद्धता मापन गर्न आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
८९. खानेपानी आपूर्तिलाई सहज र प्रभावकारी बानाउन पालिका स्थित ठूला खानेपानी उपभोक्ता तथा सरसफाई समिति संग अन्तर्क्रियात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
९०. गाउँपालिकामा सञ्चालित लिफ्ट खानेपानी प्रयोग गर्ने उपभोक्ताहरूको ५० प्रतिशत विद्युत महशुलमा हुने छुटको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिईनेछ ।

ङ. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण तर्फ

९१. लैङ्गिक विभेदको अन्त्य गर्दै पछाडी परेका वर्ग तथा समुदाय ,दलित, आदिवासी जनजाती, पिछडिएका वर्ग, अपांगता भएका व्याक्ति, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकलाई राज्यको सबै निकायमा समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तको आधारमा सहभागी हुने हकको प्रत्याभूती हुने गरी कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
९२. आर्थिक समृद्धि र दिगो विकासका लागि समान अग्रसरता र नेतृत्वदायी भुमिका स्थापित गर्दै श्रोत साधन, अवसर, लाभमा महिलाको समान पहुँच स्थापित गर्न सक्ने लक्षित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
९३. संविधानको भावना मर्म अनुरूप गाँउपालिका क्षेत्रमा मानव विकास सुचकाङ्कको आधारमा पछाडी परेका वर्ग, समुदायको सशक्तिकरण गर्दै आर्थिक तथा सामाजिक रुपान्तरणको लागि लक्षित वर्गलाई प्रत्यक्ष फाइदा हुने खालका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
९४. लक्षित वर्गलाई फाइदा पुग्ने गरी सीप तथा क्षमता विकास तालिम संचालन गरी गाउँपालिका क्षेत्रमा उपलब्ध रोजगारीका अवसरहरूको उपयोगका लागि सक्षम बनाउने कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

९५. गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका बालबालिकाहरुको तथ्यांक संकलन गरी उनिहरुको वास्तविक अवस्था पहिचान गरिनेछ । बालबालिका तथा किशोर किशोरीहरुलाई सबै प्रकारका हिंसा, दुर्व्यवहार र शोषणबाट मुक्त गराउदै उनिहरुको हक अधिकार प्रयोग गर्न योग्य र सक्षम नागरिकको रूपमा विकास गर्ने खालका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
९६. ज्येष्ठ नागरिकको ज्ञान,सीप र अनुभवलाई पालिका क्षेत्रको विकासमा प्रयोग गर्न पालिका स्तरमा ज्येष्ठ नागरिक संजाल तथा ज्येष्ठ नागरिक कल्याण समिति मार्फत ज्येष्ठ नागरिक लक्षित कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाईनेछ । साथै ज्येष्ठ नागरिकलाई तिर्थ यात्राको व्यवस्था मिलाईने छ ।
९७. ज्येष्ठ नागरिकलाई सम्मान गर्ने किसिमका कार्यक्रमहरु तथा स्वास्थ्य सुरक्षा अन्तर्गत निशुल्क आखा उपचार र शिविर संचालनलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
९८. बालबालिका स्याहार केन्द्र, ज्येष्ठ नागरिक आश्रय केन्द्र र अशक्त स्याहार केन्द्र जस्ता मानवीय सेवामा खटिने संघ,संस्थाहरुको व्यवस्थापन खर्च मा आवश्यकताको आधारमा सहयोग गरिनेछ ।
९९. बालश्रम ,बालविवाह र बोक्सी प्रथा जस्ता सामाजिक कुरीति न्यूनिकरणका लागि सचेततामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
१००. अपाङ्गताभएका व्यक्तिहरुको आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरणका लागि लक्षित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । पालिका क्षेत्रभित्रका भौतिक संरचना यातायात सेवा सुविधा, साधन श्रोत, सुचना तथा संचार प्रविधिलाई अपाङ्गमैत्री बनाउने नीति लिईनेछ । सबै प्रकारका फरक क्षमता भएका ब्याक्तिहरुको सहज जीवनयापनको लागी पुनःस्थापना स्वास्थ्योपचार र सहायक सामाग्रीहरुको व्यवस्था गर्न सरोकारवाला निकाय संग सहकार्य गरिनेछ ।
१०१. हिंसामा परेका महिलाहरुलाई गाउँपालिकाबाट उचित संरक्षणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

पूर्वाधार विकास

क. सडक तथा पूल तर्फ

१०२. मल्लरानी गाउँपालिकाको यातायात गुरु योजना निर्माण गरी सडकहरुको प्राथमिकिकरण गर्ने र सोही आधारमा सडकको स्तरोन्नति गर्दै लगिनेछ ।
१०३. गाउँपालिकाका सबै वडाहरुबाट प्राप्त हुन आएका योजनाहरुको आधारमा आयोजना बैंक निर्माण गरी व्यवस्थित रूपमा योजना संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१०४. यातायात गुरु योजनाले पहिलो प्राथमिकतामा राखेको वा नियमित सार्वजनिक सवारी साधन चल्ने सडकहरुमा आर्थिक बर्षको ३ महिना श्रावण देखि अशोज सम्म सडक मर्मत सम्भारकर्ता (लेन्थ वर्कर) को व्यवस्था गरी सडक मर्मत कार्यलाई व्यवस्थित गरि नियमित सवारी साधनको आवागमनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
१०५. प्रत्येक वडाको एक सडकलाई All Weather Road को रूपमा बजेट व्यवस्था गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
१०६. अत्यावश्यक बाहेक नयाँ ट्रयाक खोल्ने कार्यलाई भन्दा सडक स्तरोन्नती गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

१०७. सीमित श्रोत साधनका बावजूद जनतालाई खानेपानीको पहुँच पुर्याउने उद्देश्यले गाँउपालिकाबाट लुम्बिनी प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा वडा नं. ४ मा झिमरुक मल्लरानी लिफ्ट खानेपानी , वडा नं. ३ मा दोमाई खोला लिफ्ट खानेपानी र वडा नं. ३ को खरिकापाटा दोभान लिफ्ट खानेपानी आयोजनाको पूर्वाधार निर्माण कार्य सम्पन्न गरि खानेपानी वितरण कार्यलाई यसै वर्ष संचालन गरिनेछ ।
१०८. नेपाल सरकारको समपुरक अनुदान र गाउँपालिकाको लागत साझेदारीमा, मल्लरानी पर्यटकीय मार्ग निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ र देउराली थाम सोलहाल्ना मो वा निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिईएको छ । चुजाठाटी कुडारा बात्रा हुँदै अरवाङ्ग देउराली जाने मोटरबाटो, झिमुक झाक्रिस्थान कात्रेखोला गुठकसेरी सडक लाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- १०९.पालिका स्तरमा निर्माण हुने झोलुगे पुल / ट्रस पुल गैर सरकारी संस्था / निजि क्षेत्रसंगको सहकार्यमा निर्माण गरिनेछ ।
- ११०.संघीय सरकार र लुम्बिनी प्रदेश सरकारसंगको साझेदारीमा विभिन्न सडक स्तरोन्नती गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- १११.स्तरोन्नति भएका सडकहरु प्राथमिकताका आधारमा क्रमश कालोपत्रे गरिनेछ ।
- ११२.निर्माण कार्यमा गुणस्तर कायम गर्न अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि सूचक सहितको कार्यविधि तयार गरी पूर्वाधारका योजना र कार्यक्रमहरुमा संचालन गर्नु पूर्व, संचालन हुँदै गर्दा र सम्पन्न भए पश्चात तीन चरणको अनुगमन गरिनेछ ।
- ११३.गाउँपालिकामा सञ्चालित योजना लाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न र वर्षातको समयमा निरन्तर सडक सञ्चालन गर्न व्याक हो लोडरको व्यवस्था गरिनेछ ।

ख. उर्जा तर्फ

- ११४.पालिकाको थप बजार क्षेत्रमा सौर्य सडक बत्ती जडान कार्यलाई निरन्तरता दिनुका साथै मुख्य पर्यटकीय स्थलहरुमा सौर्य सडक बत्ती जडान गरिनेछ ।
- ११५.उज्यालो मल्लरानी कार्यक्रम अनुसार विद्युतको पहुँच नपुगेका स्थानहरुमा विद्युत विस्तार गरिनेछ ।
- ११६.घर भित्रको धुँवा रहित स्थानीय तह निर्माणको लागि लागत साँझेदारीमा बायुपंखी चुलो वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

ग. भवन तथा शहरी विकास

- ११७.खलंगा बजार क्षेत्रलाई Green City को रूपमा पहिचान दिलाउन सबै घरहरुको बाहिरी भागमा हरियो रंग लगाउन र बजारको सौन्दर्य बढाउन एक घर एक फुलको गमला राख्न स्थानीयलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ११८.स्थानिय बजार क्षेत्र भित्र पार्किङको व्यवस्था गरी जथाभावि सडकमा सवारी साधन रोक्ने कार्यलाई निषेध गरिनेछ । बजार क्षेत्रभित्र जथाभावि सडक अवरोध हुने गरी निर्माण भएका टहरा पशुचौपायाया तथा निर्माण सामाग्री राख्ने जस्ता कार्यलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।

११९. अमिनको व्यवस्था गरी निर्माण भैसकेका घरहरुको अभिलेखिकरण गर्ने र नयाँ घर निर्माण गर्दा नक्शा पास गर्ने व्यवस्थालाई अनिवार्य गरिनेछ ।
१२०. उज्यालो मल्लरानी कार्यक्रम अन्तरगत गाउँपालिकाको प्राथमिकतामा रहेको फुसको छाना विस्थापन गर्ने कार्यलाई पुन संचालनमा ल्याइनेछ ।

घ. संचार

१२१. जनता सु-सुचित हुन पाउने सूचनाको हकको प्रत्याभूति गर्न कार्यालयबाट सम्पादित कार्यक्रमहरुको सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परिक्षण, चौमासिक सार्वजनिकरण गर्ने कार्यलाई मिडिया सहकार्य गरि सूचना प्रवाह गरिनेछ ।
१२२. गाउँपालिकाबाट प्रकाशन हुने सूचनाहरु स्थानीय संचार माध्यमबाट प्रकाशन तथा प्रशारण गर्ने नीति लिईनेछ ।
१२३. मोबाइल नेटवर्कको समस्या भएको स्थानहरुमा नेपाल टेलिकमसंगको समन्वय तथा सहकार्यमा टावर निर्माणको लागि पहल गरिनेछ ।

सुशासन तथा संस्थागत विकास

क. मानव संसाधन विकास संस्थागत क्षमता विकास

१२४. मल्लरानी गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजनाको आधारमा कर्मचारीहरुको क्षमता विकास गर्नुको साथै कार्यक्षमता र कार्यकुशलताका आधारमा प्रोत्साहन तथा पुरस्कृत गरिनेछ । गाउँपालिका अध्यक्षले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतसँग र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले शाखा प्रमुखसँग र वडा सचिवसँग कार्यसम्पादन सम्झौता गरि कार्य सम्पादनलाई व्यवस्थित बनाईनेछ ।
१२५. गाउँपालिका तथा अन्य निकाय सञ्चालन भएका योजना तथा कार्यक्रमहरु र वितरण अनुदानको अभिलेखिकरण तथा POST EVALUATION अनिवार्य गरि स्वेत पत्र जारी गरिनेछ ।
१२६. वडा तथा गाउँपालिका स्तरीय दश लाख भन्दा माथिका भौतिक पूर्वाधार लगायत विकास निर्माणका कार्यहरु सार्वजनिक खरिद ऐन नियमावली बमोजिम सार्वजनिक सूचना आव्हान गरी खुला प्रतिस्पर्धा वा उपभोक्ता समिति मार्फत गर्ने गरी अगाडी बढाइनेछ । यस्तो सूचना आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ को पहिलो चौमासिक भित्र प्रकाशन गर्ने गरी तय गरिने छ ।
१२७. पालिकाभित्र संचालन तथा व्यवस्थापन हुने भौतिक पूर्वाधार विकासका योजनाहरुमा गुणस्तरीयता र लागत प्रभावकारिता कायम गर्न र त्यस्ता योजनाको अन्तिम किस्ता भुक्तानी गर्दा अनुगमन, प्रतिवेदन र सार्वजनिक सुनुवाई तथा सामाजिक परिक्षण गराइनेछ ।
१२८. नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट छनौट संचालन र व्यवस्थापन भएका योजनामा दोहोरोपना आउन नदिने गरी योजना छनौट गरिनेछ, साथै यस्ता योजनाहरु तोकिएको समयभित्र तोकिएको गुणस्तर परिमाण र लागतमा संचालन तथा व्यवस्थापन गर्न गाउँपालिकाबाट उचित समन्वयात्मक कार्य गरिनेछ ।

१३९. गाउँपालिकामा संचालन हुने कार्यक्रमलाई अझ प्रभावकारी, पारदर्शी बनाउन सार्वजनिक सुनुवाइ, सामाजिक परिक्षण, प्रगति समिक्षा, समन्वय बैठक जस्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
१३०. गाउँपालिकाको बेरूजुहरूको अभिलेखीकरण तथा सम्परिक्षण गरि प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिँदै गत तिन आ.ब को शुन्य बेरूजु कायम गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ।
१३१. सेवा प्रदायक र सेवा ग्राही विचको अन्तर कम गर्नको लागि नागरिक सन्तुष्टी सर्वेक्षण गरिनेछ।
१३२. सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन एकिकृत घुम्ती शिविर सञ्चालन गरि मानव स्वास्थ्य शिविर, पशु स्वास्थ्य शिविर, राजश्व संकलन, ज्येष्ठ नागरिक र अपाङ्गता परिचय पत्र वितरणका लागि बस्तिस्तरबाट सेवा प्रदान गरिनेछ।
१३३. खरिद योजना अनुसार वार्षिक खरिद गरिने खरिद एकद्वार प्रणाली मार्फत गरिनेछ।
१३४. गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेको सम्पती व्यवस्थापन प्रणाली (PAMS) लाई थप व्यवस्थित गरिनेछ र गाउँपालिकामा रहेका सार्वजनिक सम्पतीहरूको खोजि गरि संरक्षण गरिनेछ।
१३५. प्रत्येक आ.ब. को चौमासिकमा हुने सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा नागरिक सन्तुष्टी सर्वेक्षणबाट आएका सल्लाह र गुनासोलाई तत्काल सञ्चार माध्यम रेडियो कार्यक्रम मार्फत निराकरण गरिनेछ।
१३६. टोल विकास संस्था मार्फत आयोजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनलाई पहिलो प्राथमिकता दिइनेछ।
१३७. गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयहरूमा राखिएको नागरिक वडापत्रलाई अद्यावधिक तथा व्यवस्थित गरिनेछ।

ख. सूचना प्रविधि तर्फ

१३८. गाउँपालिका, वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था, आधारभूत र माघामिक तहका विद्यालयहरूमा सञ्चालनमा रहेको विधुतीय हाजिरी प्रणालीलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ र जडान गर्न बाँकी रहेका प्राथमिक तहका विद्यालयमा विस्तार गरिनेछ, हाजिरिको नियमन गाउँपालिकाबाट गरिनेछ।
१३९. नियमित सेवा प्रवाहमा सहजता ल्याउन सूचना प्रविधि संग सम्बन्धित सामग्री तथा उपकरणको बैकल्पिक व्यवस्था गरिनेछ साथै अर्थिडको व्यवस्था गरिनेछ।
१४०. गाउँपालिकाको डिजिटल प्रोफाईललाई मासिक रुपमा अद्यावधिक तथा प्रयोगमा ल्याई सेवा प्रवाहलाई सहज बनाईनेछ।
१४१. आवश्यकता अनुसार टोकन प्रणाली लाई प्रयोगमा ल्याईनेछ।

ग. राजश्व तर्फ:

१४२. भुक्तानी प्रक्रिया लाइ EFT (विद्युतीय भुक्तानी प्रणाली) व्यवस्थित बनाइनेछ साथै आगामी आ.ब. देखी राजश्व संकलन मोबाईल बैंकिङ्ग तथा क्यु आर कोड प्रणाली मार्फत गरिनेछ ।
१४३. गाउँपालिका तथा सबै वडा कार्यालयमा लागू गरिएको अनलाइन राजश्व प्रणालीलाइ थप सुदृढ र प्रभावकारी बनाइनेछ। राजश्व प्रशासनलाइ थप प्रभावकारी र प्रविधिमैत्री बनाउन कर्मचारीहरूको क्षमता विकासमा लगानी गरिनेछ।
१४४. विभिन्न संचार माध्यमबाट कर संकलनका लागि चेतनामूलक प्रचारप्रसार गर्न जोड दिइनेछ।
१४५. कर नीतिमा ढिलो कर तिर्नेलाई बिलम्ब शुल्क लगायत दण्डको व्यवस्था र नियमित तथा बढी कर तिर्ने करदातालाई पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
१४६. आर्थिक ऐनमा रहेका व्यवहारिक नदेखिएका र लागू नहुने प्रावधानहरूलाई समसामयिक बनाइनेछ।
१४७. आवश्यकता अनुसार राजस्वका संकलन क्षेत्रमा अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।

घ. सहकार्य र समन्वय:

१४८. नवीनतम विकासका सिकाइहरू आदान प्रदानको लागि अन्तर स्थानीय तहको सहकार्य र समन्वयलाइ प्रगाढ गराउन अन्तरक्रिया, छलफल, भ्रमण कार्य गरिनेछ।
१४९. गाउँपालिकाबाट संचालन भएका ठूला योजनाहरूको अनुगमनमा जिल्ला समन्वय समिति र पत्रकारहरूलाइ समेत सहभागि गराइ पृष्ठपोषण लिने र समन्वयको कार्यलाइ अघी वढाउने कार्यलाइ निरन्तरता दिइनेछ।

ङ. न्यायिक समिति:

१५०. गाउँबासीको न्यायमा पहुँच स्थापित गर्न सहज कानुनी उपचारको ब्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ।
१५१. न्यायिक समिति र मातहतका मेलमिलाप कर्ताहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै अनुभवको आदान प्रदान गरि न्याय सम्पादनको कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन जोड दिइनेछ ।
१५२. गाउँपालिकाका सबै वडा र मेलमिलाप केन्द्रबाट विवादलाइ समाधान गर्ने ब्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१५३. गाउँपालिकाको मेलमिलाप कक्ष बाट न्याय निरूपण कार्य गरिनेछ ।
१५४. गाउँपालिका भित्र रहेका न्याय संग सम्बन्धित सरोकारवालाहरू संग अन्तरक्रिया, छलफल कार्य गरिनेछ ।
१५५. गाउँपालिकाका सबै वडाका मेलमिलाप कर्ताहरूको अनुभव तथा शिकाइ आदान प्रदान गर्नका लागि प्रत्येक ३/३ महिनामा अन्तरकृया गरिनेछ।
१५६. न्याय सम्पादनलाई बस्ति स्तर सम्म पुऱ्याउन वडा कार्यालयहरूमा अभिमूखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१५७. जिल्ला भित्रका सबै पालिकाले संचालन गरेको न्यायिक कार्यको शिकाइ आदान प्रदान गर्ने उद्देश्यले जिल्ला स्तरिय कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

क. वन

१५८. गाउँपालिकाका खालि क्षेत्रहरूमा गाउँपालिकाको भुगोल संग मिल्ने, पर्यावरणीय सन्तुलन कायम गर्ने र छिटो प्रतिफल दिने खालका फलफुलका विरुवा समावेश गरि वृक्षारोपण गरिनेछ।
१५९. मल्लरानी पर्यटकीय मार्गमा उपयुक्त फलफुलको विरुवा छनौट गरी वृक्षारोपण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
१६०. गाउँपालिका भित्रका सामुदायिक वनहरूलाई गाउँपालिकामा अनिवार्य सूचिकृत गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ।
१६१. सामुदायिक वनहरूको सहकार्यमा वन क्षेत्रको सुधार एवं वन विनासमा देखिएको आगलागि जन्य घटना नियन्त्रणको लागि वन क्षेत्रमा अग्नी रेखा बनाउने, कटानी छटानी जस्ता कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
१६२. सामुदायिक वनहरूलाई एक सामुदायिक वन एक उत्पादन कार्यक्रमसंग जोडी उपयुक्त हुने उत्पादनमा जोड दिईनेछ।
१६३. सामुदायिक वनमा उत्पादित जडिवुटीहरूको संकलन विक्रिवितरण र निकासीको कार्यलाई सम्बन्धित निकायहरू संग सहकार्य गरि व्यवस्थित बनाईने छ।
१६४. गाउँपालिका भित्रका ठुला चौताराहरूमा प्राकृतिक संरक्षण विधि अपनाईने छ।

ख. जलाधार संरक्षण

१६५. गाउँपालिका भित्रका जलाधारहरूको पहिचान गरी संरक्षण गरिनेछ।
१६६. जलाधार क्षेत्रको संरक्षणका लागि गाउँपालिकाका सबै जनप्रतिनिधिहरूको सहभागीतामा श्रमदानमा एक वडा एक रिजार्ज पोखरी निर्माण गरिनेछ।

ग. जलवायु परिवर्तन

१६७. विकास योजना संचालन गर्दा अवस्था पहिचान गरि विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तथा वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन का अभ्यासहरूलाई संस्थागत गरिनेछ।
१६८. स्थानीय स्तरमा रहेका पानीका मुहान संरक्षण गरी जलवायु परिवर्तनबाट हुने प्रभावलाई न्यूनिकरण गर्न सहयोग पुग्ने कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइनेछ।
१६९. वातावरणमैत्री विकास पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिइनेछ।

घ. फोहोरमैला व्यवस्थापन:

१७०. गाउँपालिकाका बजार क्षेत्र, सार्वजनिक स्थल र स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट उत्पादन हुने फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि छनौट भएको स्थानमा आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गरिनेछ।
१७१. बजार क्षेत्रमा घरबाट निस्कने कुहिने फोहोरमैलालाई व्यवस्थापन गर्न स्थानीय समुदायसंगको लागत साझेदारीमा प्राङ्गारिक मलको रूपमा परिणत गरि "फोहोरबाट मोहोर" कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

१७२. गुट्टखा तथा सुर्ति जन्य पदार्थबाट हुने फोहोरलाई व्यवस्थापनको लागि आवश्यक सचेतनामुलक तथा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

ड. प्रकोप नियन्त्रण तथा विपद् व्यवस्थापन:

१७३. विपद्हरूबाट हुन सक्ने प्रभाव समाधानका लागि गाउँपालिका भित्र खुला क्षेत्रको पहिचान र सम्बर्धन गरिनेछ । पहिचान गरिएका खुला क्षेत्रमा खानेपानी, शौचालय र प्रतिक्षालय आदि क्रमशः व्यवस्थापन गरिनेछ ।

१७४. आगलागी नियन्त्रणको लागि अन्तरस्थानीय तह सहकार्यमा वारुणयन्त्र परिचालन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

१७५. विपद्को समयमा उद्धार कार्यको सहजताको लागि वडाको वस्ति नजिकको खुल्ला क्षेत्र छनौट गरी "एक वडा एक हेलिप्याड" कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

गाउँसभाका सदस्य ज्यूहरू,

अन्त्यमा मल्लरानी गाउँपालिकालाई जनचाहना अनुरूपका विकासका गतिविधि संचालन गर्न जोड दिईनेछ । गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवालार्ई सूचना प्रविधिमैत्री बनाई चुस्त र पारदर्शि ढङ्गले सेवा प्रदान गरिनेछ । आम गाउँवासिका गुनासाहरूलाई यथासम्भव सम्बोधन गरिनेछ । साथै गाउँपालिकाले प्रस्तुत गरेको नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहयोग पुर्याउन नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, आम मल्लरानी वासी, विकास साझेदार, निजि क्षेत्र, सहकारी संस्था, गैर सरकारी संस्था, संचार जगत, कर्मचारी वर्गहरूमा हार्दिक अपिल गर्दछु । नीति कार्यक्रम तर्जुमामा महत्वपूर्ण सल्लाह सुझाव तथा सहयोग पुर्याउने सबै जनप्रतिनिधि ज्यूहरू, सम्पूर्ण राजनैतिक दलहरू, सरोकारवालाहरू र मल्लरानी गाउँपालिकाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई धन्यवाद व्यक्त गर्दै प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सम्पूर्ण पक्षको साथ र सहयोग प्राप्त हुनेमा विश्वास व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद ।

कृष्ण बहादुर खड्का
अध्यक्ष